



## Nieuwsbrief Monitoring en Evaluatie van het Adolescentenstrafrecht

Mei 2021  
Nr. 6

### Introductie

De laatste twee geplande onderzoeksprojecten van het onderzoeksprogramma Monitoren en Evalueren Adolescentenstrafrecht zijn [gepubliceerd](#)! Het betreft een effectmeting en een multicriteria evaluatie van het adolescentenstrafrecht. In deze nieuwsbrief staan we allereerst stil bij deze twee rapporten, welke in zijn geheel via de website van het WODC te lezen zijn. Daarnaast is er een nieuw project voortgekomen uit het onderzoeksprogramma, waarin onder andere de kenmerken van zaken en motiveringen voor de toepassing van 77b Sr. worden onderzocht. Dit project wordt verderop in deze nieuwsbrief verder toegelicht. Tot slot geven we een overzicht van alle publicaties voortkomend uit het onderzoeksprogramma. We hopen en streven ernaar dat de resultaten van de onderzoeksprojecten leiden tot mooie initiatieven en veranderingen in de toepassing van het adolescentenstrafrecht met name waar het de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen betreft.

Het WODC organiseert in september een webinar waarin de bevindingen van de effectmeting en multi-criteria evaluatie zullen worden toegelicht. Als u hiervoor interesse heeft kunt u dat via [asr@wodc.nl](mailto:asr@wodc.nl) laten weten.

### Onderzoeksrapport Effectmeting adolescentenstrafrecht

De toepassing van het jeugdstrafrecht is voornamelijk bedoeld voor jongvolwassenen waarbij gegeven hun ontwikkeling een positieve gedragsverandering in termen van resocialisatie en recidivereductie te verwachten valt na een jeugdsanctie. Recidive is de meest gebruikte uitkomstmaat voor het meten van de effectiviteit van een sanctie. Er is maar weinig bekend over de effecten van sancties op resocialisatie, terwijl resocialisatie juist voor jongvolwassenen van belang wordt geacht bij het terugdringen van recidive. In dit rapport wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de effectiviteit van de toepassing van artikel 77c Sr. op recidive én resocialisatie (opleiding, werk en huisvesting). Er is gebruik gemaakt van longitudinale registratiedata afkomstig van verschillende justitiële ketenpartners en het CBS. Om het effect van de toepassing van het jeugdstrafrecht op recidive en resocialisatiekenmerken bij jongvolwassenen te onderzoeken is gebruik gemaakt van een quasi-experimenteel design. De recidive en (veranderingen in) resocialisatie van jongvolwassenen die een jeugdsanctie (JSR) hebben gekregen zijn vergeleken met goed vergelijkbare controlegroepen van jongvolwassenen die een volwassenensanctie (VSR) hebben gekregen.

**Contact:**

[asr@wodc.nl](mailto:asr@wodc.nl)

**ASR op internet:**

[WODC](#)  
[Rijksoverheid](#)



Uit het onderzoek blijkt dat het sanctioneren volgens het jeugdstrafrecht in het algemeen, dat wil zeggen zonder onderscheid te maken naar het type sanctie zoals taakstraf of detentie, een ongunstig effect heeft op recidive. Als specifiek naar het effect van detenties wordt gekeken dan blijkt dat het voor wat betreft recidive niet uitmaakt of een jongvolwassene een jeugd- of een volwassenendetentie opgelegd krijgt. Verder is een klein indirect effect gevonden van de toepassing van het jeugdstrafrecht op recidive via een gunstige inkomens- of studiesituatie één maand na afronding van de detentie. Ook blijkt dat voor jongvolwassenen die ten tijde van instroom bij het OM een opleiding of baan hadden de toepassing van het jeugdstrafrecht profijt kan hebben: zij hadden twee jaar later vaker (nog steeds) een baan of opleiding. De resultaten hebben betrekking op jongvolwassenen die in de eerste zeven kwartalen na invoering van het adolescentenstrafrecht zijn ingestroomd bij het OM. Recentere cohorten van jongvolwassenen die zijn gesanctioneerd met een jeugdsanctie laten lagere recidivepercentages zien in vergelijking met dit effectonderzoek. De resultaten zijn daarom niet zonder meer te generaliseren naar nieuwe cohorten.

U vindt het hele rapport hier:

[Prop, L. J. C., Beerthuizen, M. G. C. J., & Van der Laan, A. M. \(2021\). Adolescentenstrafrecht. De effecten van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op resocialisatie en recidive. Den Haag: WODC.](#)

## Onderzoeksrapport Evaluatie van het adolescentenstrafrecht: Een multi-criteria evaluatie

Zeven jaar na implementatie is in een overkoepelende studie de werking van het adolescentenstrafrecht geëvalueerd. De focus ligt op de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen (18- tot 23-jaar) daders van een misdrijf. Is er evidentie voor de beleidslogica van het adolescentenstrafrecht? Hoe werkt het adolescentenstrafrecht in de praktijk voor deze doelgroep? Welke afwegingen vinden plaats in de selectie van jongvolwassenen? Is de aanpak in de praktijk effectief? Welke knelpunten zijn er? Om deze en andere vragen te beantwoorden zijn meerdere deelprojecten uitgevoerd vanuit het onderzoeksprogramma.

Om de werking van het adolescentenstrafrecht overkoepelend te evalueren zijn meerdere evaluatiecriteria afkomstig uit de public policy evaluation gebruikt. Omdat het adolescentenstrafrecht ingrijpt bij jongvolwassenen die nog volop in ontwikkeling zijn, komen ook enkele aan mensenrechten gerelateerde aspecten aan bod, zoals transparantie en gelijkwaardigheid in de strafrechtelijke aanpak. Waar brengt deze evaluatie langs meerdere criteria ons nu wat betreft het adolescentenstrafrecht voor jongvolwassenen in Nederland, en wat betekent dit nu voor de praktijk?





Concluderend kunnen we stellen dat volgens verschillende evaluatiecriteria het algemene beeld is dat de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen om criminele carrières om te buigen relevant is, en dat er voor verschillende aannames van een dergelijke ontwikkelingsgerichte aanpak wetenschappelijke evidentie is. Ook blijkt impact van het adolescentenstrafrecht in de zin dat het steeds meer wordt toegepast en de vooraf verwachte doelen (deels) worden bereikt. Zowel op stelselniveau als in de praktijk doen zich meerdere knelpunten voor die de effectiviteit en efficiënte uitvoering belemmeren en die een bedreiging kunnen zijn voor het naleven van algemene mensenrechten van jongvolwassen ouders zoals transparantie en gelijkwaardigheid. De theoretische veelbelovendheid van het adolescentenstrafrecht als ontwikkelingsgerichte aanpak voor jongvolwassen ouders die kan bijdragen aan het ombuigen van hun criminele carrière kan alleen worden waargemaakt als de gesignaleerde knelpunten en onbedoelde gevolgen worden aangepakt. Met dit evaluatieonderzoek zijn daartoe meerdere aanknopingspunten geboden.

U vindt het hele rapport hier:

[Van der Laan, A. M., Zeijlmans, K., & Beerthuizen, M. G. C. J. \(2021\). Evaluatie van het adolescentenstrafrecht: Een multi-criteria evaluatie. Den Haag: WODC.](#)

## **Het adolescentenstrafrecht in recente jaren (met aandacht voor volwassenenstrafrecht bij 16- en 17-jarigen)**

Sinds de invoering van het adolescentenstrafrecht is de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen (77c Sr.) toegenomen van minder dan 1% van de strafzaken in 2012 naar rond de 6% in 2019. Over de toepassing van het volwassenenstrafrecht bij 16- en 17-jarigen (artikel 77b Sr.) is bekend dat deze aantallen zeer laag liggen maar adequate schattingen ontbreken vooralsnog. Het WODC is gevraagd om de toepassing van het adolescentenstrafrecht in meer recente jaren (2017 t/m 2020) te gaan onderzoeken. Dit nieuwe onderzoek is zowel methodologisch als inhoudelijk interessant. De toepassing van het adolescentenstrafrecht kan niet direct worden afgeleid uit de landelijke registratiesystemen en de daarvoor gebruikte selectiemethode dient opnieuw gevalideerd te worden. Naast deze methodologische onduidelijkheid zijn er ook inhoudelijke vragen over de toepassing van het volwassenenstrafrecht bij 16- en 17-jarigen. Zo wordt de motivering van de rechter in dit type zaken nader bestudeerd evenals de kenmerken van 16- en 17-jarigen die volgens het volwassenenstrafrecht worden berecht. Daarbij gaat het om kenmerken zoals leeftijd, type delict, type afdoening en of sprake is van eerdere veroordelingen. Indien beschikbaar worden ook andere kenmerken van de jeugdige verdachten onderzocht, zoals het volgen van een opleiding, woonsituatie en gerapporteerde problematiek. Het onderzoek zal in 2022 gereed zijn.



## Publicatieoverzicht

- Ander, N. (2019). Prediction of adolescent criminal law case outcomes using unstructured and structured data (masterthese). Den Bosch: Jheronimus Academy of Data Science.
- Barendregt, C.S., Beerthuizen, M.G.C.J. & Van der Laan, A.M. (2018). De toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen in de praktijk. Een procesevaluatie van het adolescentenstrafrecht. Den Haag: WODC.
- Barendregt, C.S., Beerthuizen, M.G.C.J., Vink, M., Leertouwer, E., & Van der Laan, A.M. (2016). Identificeren van 18- tot 23-jarigen die volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht. Den Haag: WODC.
- Barendregt, C.S. & Van der Laan, A.M. (2018). Neuroscientific insights and the Dutch adolescent criminal law: A brief report. *Journal of Criminal Justice*, 65. doi: 10.1016/j.jcrimjus.2018.05.010
- Jansen, M. (2016). The Dutch 'Adolescent Criminal Law' : information in verdicts about the application of juvenile criminal law on young adult offenders (masterthese). Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.
- Prop, L. J. C., Beerthuizen, M. G. C. J., & Van der Laan, A. M. (2021). Adolescentenstrafrecht. De effecten van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen op resocialisatie en recidive. Den Haag: WODC.
- Prop, L.J.C., Van der Laan, A.M., Barendregt, C.S., Beerthuizen, M.G.C.J. & Van Nieuwenhuizen, Ch. (2018). Adolescentenstrafrecht: Kenmerken van de doelgroep, de strafzaken en de tenuitvoerlegging. Den Haag: WODC.
- Prop, L.J.C., Van der Laan, A.M., Barendregt, C.S., & Van Nieuwenhuizen, Ch. (2020). Characteristics of young adults sentenced with juvenile sanctions in the Netherlands. *Erasmus Law Review*, 1, 45-59. doi: 10.5553/ELR.000154
- Stephens, L. V. (2017). Adolescentenstrafrecht. Een kwalitatief onderzoek naar de advies- en selectiemomenten binnen het adolescentenstrafrecht (masterthese). Amsterdam: Vrije Universiteit.
- Van der Laan, A.M., Beerthuizen, M.G.C.J., & Barendregt, C.S. (2019). Juvenile sanctions for young adults in the Netherlands: A developmental perspective. *European Journal of Criminology*. doi: 10.1177/1477370819854163
- Van der Laan, A.M., Beerthuizen, M.G.C.J., Barendregt, C.S., Beijersbergen, K.A. (2016). Adolescentenstrafrecht. Beleidstheorie en eerste empirische bevindingen. Den Haag: WODC.
- Van der Laan, A. M., Zeijlmans, K., & Beerthuizen, M. G. C. J. (2021). Evaluatie van het adolescentenstrafrecht: Een multi-criteria evaluatie. Den Haag: WODC.
- Verweij, S. & Tollenaar, N. (2020). Recidivemeting adolescentenstrafrecht: Een onderzoek naar de haalbaarheid en eerste resultaten. Den Haag: WODC.
- Zeijlmans, K., Sipma, T., & Van der Laan, A. M. (2019). De aparte bejegening van jongvolwassen daders in het (jeugd)strafrecht. Een internationale vergelijking. Den Haag: WODC.



Uit het onderzoeksprogramma is ook een animatie voortgekomen. In de animatie wordt in twee minuten uitgelegd wat de belangrijkste bevindingen zijn uit de procesevaluatie en het kenmerkenonderzoek. De animatie kunt u bekijken door op de onderstaande afbeelding te klikken.



Er zullen in de toekomst nog enkele (internationale) publicaties alsook een proefschrift voortkomen uit het project om de resultaten verder te valideren. Ook worden de resultaten gepresenteerd op diverse symposia en congressen.

**Betrokken medewerkers:**

dr. André v.d. Laan  
Lise Prop, MSc. MA.  
dr. Kirti Zeijlmans  
dr. Rik Beerthuizen

Aan- en afmelden voor deze nieuwsbrief kan door een e-mail te sturen naar [asr@wodc.nl](mailto:asr@wodc.nl).